Herijking Initiatievenfonds

Uitvoeringsprogramma
Oktober 2023

Het Initiatievenfonds bestaat acht jaar. Sinds de start in juli 2015 zijn 8000 initiatieven van Utrechters met ondersteuning van het Initiatievenfonds gerealiseerd. Door initiatief van deze Utrechters is de stad een stuk mooier, leuker, groener en socialer geworden. Zo maken Utrechters zelf van hun straat, buurt, wijk en stad een nog fijnere plek. Zoals toegezegd zijn de regels en voorwaarden voor een bijdrage uit het Initiatievenfonds tegen het licht gehouden en is gekeken naar de effectiviteit van het Initiatievenfonds.

Daarvoor zijn straatinterviews gehouden, konden inwoners online een vragenlijst invullen en is gesproken met gebruikers, professionals en medewerkers. In de wijken Noordwest, Binnenstad en Vleuten de Meern gingen we op straat in gesprek met 50 Utrechters. Acht gebruikers waren aanwezig bij een gezamenlijke dialoog, de gebruikers die niet konden komen zijn individueel gesproken. Adviesbureau Berenschot heeft advies gegeven over de toegankelijkheid van het Initiatievenfonds. In het participatieverslag staat uitgebreider beschreven welke activiteiten zijn ondernomen om een breed geluid op te halen.

Uit deze gesprekken komt naar voren dat Utrechters blij zijn met het bestaan van het Initiatievenfonds. Gebruikers hebben positieve ervaringen met het aanvragen van een bijdrage. Utrechters op straat vinden het goed dat het Initiatievenfonds er is, maar hebben over het algemeen weinig behoefte om zelf een aanvraag in te dienen. Professionals van DOCK en JoU geven voornamelijk aan dat het veel toegankelijker kan en dat enkele Utrechters nu geen aanvraag doen, omdat het proces te omslachtig is. Uit gesprekken met ambtenaren van de gemeente Utrecht blijkt dat niet altijd voldoende duidelijk is wat uit het Initiatievenfonds betaald kan worden en wat niet.

Uit al deze gesprekken en adviezen zijn verschillende verbeterpunten naar voren gekomen. De genoemde verbeterpunten zijn niet altijd nieuw. Het leert ons dat het Initiatievenfonds continu onderhoud nodig heeft en dat het goed is dat we de regels en voorwaarden voor een bijdrage tegen het licht hebben gehouden. Op basis van de resultaten van alle gesprekken en onderzoeken zien wij dat er een aantal acties nodig zijn. Hierop hebben we dit document ingedeeld:

1. Beschrijving van het Initiatievenfonds (p.2)
2. Wijziging nadere regel (p.3)
3. Communicatie en zichtbaarheid (p.4)
4. Betere toegankelijkheid (p.5)
5. Stimuleren initiatief bij kinderen en jongeren (p.6)
6. Promoten buurtbudgetten (p.7)
7. Houvast voor draagvlak (p.8)

1. Beschrijving van het Initiatievenfonds

Het is de ambitie van het college om de uitdagingen in Utrecht samen met Utrechters aan te pakken. In het *Coalitieakkoord 2022-2026 Investeren in Utrecht* staat in het hoofdstuk 'Contact maakt de stad': *We zien veel betrokkenheid van inwoners bij de stad en mensen met een goed initiatief. Dat willen we zo veel mogelijk stimuleren en faciliteren*. Het Initiatievenfonds is een beproefde manier om initiatief uit de stad te kunnen faciliteren. De gesprekken die voor deze herijking zijn gevoerd bevestigen de belangrijke rol van het Initiatievenfonds in Utrecht. Tegelijk blijkt dat niet voor iedereen duidelijk is waar het Initiatievenfonds wel en niet voor bedoeld is, waar aanvragen aan worden getoetst en wat het doel is van het Initiatievenfonds. Daarom vatten we in deze herijking nog een keer samen waar het Initiatievenfonds voor bedoeld is, namelijk:

"Het Initiatievenfonds is er voor grote en kleine initiatieven, inwoners en organisaties, jong en oud. Alle Utrechters met een goed idee voor hun straat, buurt, wijk of de stad kunnen een aanvraag doen bij het Initiatievenfonds. Bewoners ervaren eigenaarschap en dragen met hun initiatief bij aan een leefbare en mooie straat, buurt, wijk en stad. Het Initiatievenfonds is gemakkelijk in gebruik, goed vindbaar, voor alle Utrechters toegankelijk en heeft een vliegwielfunctie voor initiatieven met loonkosten. De initiatieven die we ondersteunen hebben draagvlak bij stadsgenoten, passen bij de gemeente Utrecht en dragen hierdoor bij aan gezond stedelijk leven voor iedereen."

Bij deze doelstelling horen de kaders zoals beschreven in de Nadere regel Initiatievenfonds. De nadere regel is een aanvulling op de Algemene Subsidieverordening waarin onder andere de voorwaarden voor een initiatiefaanvraag en criteria bij de boordeling zijn beschreven. We lichten hieronder een aantal punten uit:

- *Eigen inzet.* Voor het initiatief is sprake van eigen inzet, deze moet zich in redelijke mate verhouden tot de gevraagde ondersteuning van de gemeente.
- *Collectief belang.* De activiteiten van het initiatief richten zich op een doelgroep die ruimer is dan alleen de initiatiefnemers.
- *Maximaal €35.000,-* De ondersteuning per initiatief bedraagt maximaal €35.000,- en kan vorm krijgen via een financiële bijdrage (subsidie) of in natura.
- *Draagvlak*. Het is belangrijk dat het initiatief wordt gedragen door andere Utrechters en dat het geen verdeeldheid veroorzaakt, maar juist de sociale cohesie versterkt.
- *Tijdelijk.* Het Initiatievenfonds maakt nieuwe initiatieven mogelijk, het heeft een vliegwielfunctie. Initiatieven met loonkosten kunnen drie jaar een bijdrage krijgen uit het Initiatievenfonds, het geeft startende initiatieven de kans om te kijken of een idee werkt en levensvatbaar is.

Bovendien stelt de Algemene Subsidieverordening in artikel 8.g. dat een subsidieaanvraag kan worden geweigerd als er gegronde reden bestaat om aan te nemen dat het verstrekken van de subsidie niet past binnen het beleid van de gemeente Utrecht. Tegelijk zijn we ervan overtuigd dat bewonersinitiatieven ons beleid kunnen verrijken en staan we nadrukkelijk open voor nieuwe en creatieve ideeën van Utrechters. Daarom toetsen we bij het Initiatievenfonds of een initiatief *strijdig* is met het beleid en wetgeving. Dat wil zeggen dat een initiatief niet tegen bestaand beleid in mag gaan, maar dat een *aanvulling* op bestaand beleid wel welkom is, bijvoorbeeld omdat het iets faciliteert waar nog geen beleid voor is.

Initiatieven in de openbare ruimte die na aanleg door de gemeente beheerd moeten worden doorlopen het bestaande proces van overdacht, na de realisatie naar het beheer. Indien hierbij onevenredige structurele beheerlasten of – risico's optreden zal voorafgaand aan de goedkeuring van de aanvraag (bestuurlijke) besluitvorming plaatsvinden. In principe kunnen de beheergelden die volgen uit Initiatievenfonds-aanvragen voor de openbare ruimte (met een maximum van €35.000,-) worden

gedekt door het Groeikader van Stadsbedrijven. Wanneer er meer structurele middelen benodigd zijn voor beheer, dan moeten die via de budgetten vanuit de opgaves geregeld zijn, voordat een Initiatievenfonds-aanvraag goedgekeurd kan worden.

Het Initiatievenfonds is één van de manieren om vanuit initiatief van Utrechters de stedelijke ambities van gezond stedelijk leven te realiseren. In de raadsbrief over de herijking van Samen stad maken hebben we daarover aangegeven dat we kansen zien voor meer zeggenschap en eigenaarschap voor Utrechters om zelf in positie te komen of de regie te nemen: "*In die situaties is de vraag veel meer hoe wij als gemeente goed kunnen aansluiten bij een beweging die vanuit de samenleving tot stand komt*." Uitwerking van deze ambitie is een gemeentebrede opgave: het vraagt om een verandering in houding en gedrag en ook in de systemen en instrumenten. Met het ontwikkelen van een kompas voor zeggenschap zetten we een eerste stap in de opgave om eigenaarschap en nieuwe samenwerkingsvormen met Utrechters breed op te pakken.

Het wijkbureau blijft voor alle soorten ideeën en initiatieven het (fysieke) loket voor bewoners. Het wijkbureau adviseert en begeleidt Utrechters bij Initiatievenfondsaanvragen en leidt Utrechters zo nodig warm door naar andere (gemeentelijke) regelingen.

2. Wijzigen nadere regel

De gesprekken die zijn gevoerd ten behoeve van de herijking geven aanleiding tot het aanpassen van de Nadere regel Initiatievenfonds gemeente Utrecht op drie punten: 1) het schrappen van artikel 11.d. wat verhindert om een vrijwilligersvergoeding toe te kennen 2) het schrappen van artikel 11.i. wat verhindert om initiatieven te kunnen steunen die net buiten de gemeentegrenzen vallen, maar wel meerwaarde hebben voor Utrechters en 3) het toevoegen van een artikel om activiteiten waarbij dieren worden gebruikt niet in aanmerking te laten komen voor een bijdrage. De wijzigingen van de Nadere regel Initiatievenfonds gemeente Utrecht gaan per 1 januari 2024 van kracht.

Nadere regel Initiatievenfonds gemeente Utrecht
Artikel 11 Criteria bij de beoordeling:
d. de uitvoering van het initiatief vindt plaats binnen de gemeente Utrecht.
i. er wordt geen financiële bijdrage verstrekt in de vorm van een vrijwilligersvergoeding.

Artikel 11.d.
Uit gesprekken met initiatiefnemers en ambtenaren blijkt dat er initiatieven zijn die aanwijsbaar ten goede komen aan Utrechters, maar die geen bijdrage kunnen krijgen uit het Initiatievenfonds vanwege artikel 11.d (zie kader). Dit vinden we onwenselijk. Het doel van het Initiatievenfonds is om de leefomgeving van Utrechters mooier en leuker te maken en dit kan ook aan de randen van onze gemeente zijn. Om die reden schrappen we artikel 11d van de nadere regel van het Initiatievenfonds. Met artikel 8.1.a. van de Algemene Subsidieverordening blijven we voldoende mogelijkheid behouden om initiatieven af te wijzen die niet aanwijsbaar ten goede komen aan Utrechters.

Algemene subsidieverordening
Artikel 8.1.a. De subsidie kan naast de in artikel 4:25 en artikel 4:35 van de Awb genoemde gevallen (gedeeltelijk) worden geweigerd, als:
1. gegronde reden bestaat om aan te nemen dat:
a. de activiteiten waarvoor subsidie wordt aangevraagd niet gericht zijn op de gemeente Utrecht of niet aanwijsbaar ten goede komen aan de inwoners van de gemeente Utrecht.

Artikel 11.i
Bij het Initiatievenfonds is vrijwillige inzet een voorwaarde. Bij enkele initiatieven zijn vrijwilligers zo betrokken en stoppen ze zoveel tijd en energie in een initiatief dat een vrijwilligersvergoeding op zijn plaats is. Artikel 11.i. van de nadere regel sluit vrijwilligersvergoedingen bij het Initiatievenfonds uit, terwijl loonkosten wel zijn toegestaan. Daarnaast worden bij andere gemeentelijke regelingen wel vrijwilligersvergoedingen gegeven, zoals bij het Klimaatpanel, het Burgerberaad en ook bij de subsidieregeling Vrijwillige inzet voor elkaar. Met het schrappen van artikel 11.1 van de nadere regel bieden we voortaan de mogelijkheid om vrijwilligersvergoedingen toe te kennen.

Het toekennen van een vrijwilligersvergoeding kan betekenen dat het fonds eerder is uitgeput. Tegelijkertijd is de verwachting dat maar een klein deel van initiatiefnemers een aanvraag doet voor een vrijwilligersvergoeding. De beoordeling van een subsidieaanvraag wordt gedaan door het wijkbureau en een vrijwilligersvergoeding wordt op dezelfde manier beoordeeld als het honoreren van loonkosten, er moet een redelijke verhouding zijn tussen de vrijwillige inzet en de vergoeding. Om ervoor te zorgen dat een vrijwilligersvergoeding in passende situaties wordt toegekend, worden enkele handvatten geformuleerd om in deze afweging te ondersteunen. Daarbij wordt afgestemd met andere regelingen, zoals Vrijwillige inzet voor elkaar en met de herijking van ‘Samen stad maken’. Als blijkt dat er veel meer vraag is naar een vrijwilligersvergoeding dan verwacht, wordt dit gemonitord en waar nodig bijgestuurd.

Gebruik van dieren bij activiteiten
In de raadsbrief ‘Dierenwelzijn: vogelgriep, dieren bij evenementen en hondenspeelweiden’ van 13 september 2022 is toegezegd bij elke nadere regel te beoordelen of activiteiten met dieren in aanmerking komen voor subsidieverlening. Zoals beschreven in het coalitieakkoord zien wij in principe geen rol voor dieren bij evenementen. Daarvoor is een aanpassing op de nadere regel van het Initiatievenfonds nodig.

Activiteiten die ten goede komen aan het dierenwelzijn willen we niet uitsluiten, alleen activiteiten waarvoor dieren worden gebruikt bij de uitvoering van de activiteit. De aanpassing in de nadere regel spreekt daarom van het uitsluiten van een bijdrage aan activiteiten waar dieren worden *gebruikt*. Daarbij maken we een uitzondering voor het paard van Sinterklaas. Bij het Initiatievenfonds worden ook aanvragen gedaan voor activiteiten op dierenweides die we toe willen kennen. Dit zijn activiteiten met een educatieve functie. De volgende tekst wordt daarom toegevoegd aan artikel 11 van de Nadere regel Initiatievenfonds gemeente Utrecht: *Er wordt geen financiële bijdrage verstrekt aan een activiteit waar de aanvrager voornemens is om een of meer dieren te gebruiken bij de uitvoering van de activiteit, uitzonderingen gelden voor:*

a. activiteiten op dierenweides
b. het paard van Sinterklaas.

3. Communicatie en zichtbaarheid

Het is belangrijk dat mensen die gebruik willen maken van het Initiatievenfonds, informatie erover makkelijk kunnen vinden en dat de informatie duidelijk is. Dat geldt ook voor mensen die het Initiatievenfonds nog niet kennen. De informatie op de gemeentelijke website staat nu op verschillende pagina’s en er zijn veel kliks nodig om bij de gewenste informatie te komen. De websitepagina van het Initiatievenfonds staat vol met informatie, wat het niet duidelijker maakt. We moeten waken voor een overdaad aan informatie, juridische termen en een afschrikwekkend effect. Om beter aan te sluiten bij de leefwereld van Utrechters maken we samen met Utrechters en communicatieprofessionals een plan om de zichtbaarheid van het Initiatievenfonds te vergroten. Van

eerdere acties hebben we geleerd dat je zowel vanuit de haarvaten en netwerken in de wijk campagne kan voeren als het opzetten van stadsbrede acties. Door dat allebei te doen bereik je meer Utrechters.

Utrechters dromen groot. Soms zo groot dat we hun verwachtingen niet kunnen waarmaken. Een hinkelpad kan snel worden aangelegd, maar een grotere aanpassing in de openbare ruimte vraagt veel voorbereidingstijd en capaciteit. We zien daardoor dat initiatieven niet of niet snel uitgevoerd kunnen worden, wat voor teleurstelling kan zorgen. Bij het doen van een aanvraag geven we direct aan wat de (on)mogelijkheden zijn.

Wat gaan we doen

- We zorgen voor een grotere bekendheid van het Initiatievenfonds, zowel stadsbreed met grotere acties als vanuit de haarvaten in de wijk via de wijkbureaus.
- We maken daarvoor in het najaar van 2023 samen met Utrechters een communicatieplan en focussen ons op de meest kwetsbare buurten. Met als enkele opties:
    - Uitlichten van initiatieven via sociale media, nieuwsbrieven en buurtkranten;
    - Flyers bij buurtkamers en verenigingen;
    - Wedstrijd voor meest vernieuwende, verbindende, creatieve initiatief.
- Samen met de Redactie en op basis van de adviezen van Publieksdienstverlening verbeteren we de informatie op de gemeentelijke website;
- We passen woordgebruik aan zodat het Initiatievenfonds beter wordt gevonden via zoekmachines;
- We zijn duidelijk over waar aanvragen aan worden getoetst en wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn.

4. Betere toegankelijkheid

Alle Utrechters die dat willen moeten gebruik kunnen maken van het Initiatievenfonds. Veel gebruikers van het Initiatievenfonds vinden het makkelijk een aanvraag in te dienen, dat blijkt onder andere uit het gesprek met gebruikers en de online vragenlijst. In vergelijking met andere subsidieregelingen, zowel binnen als buiten de gemeente, is het proces van het Initiatievenfonds snel en gemakkelijk. Zo kan het aantonen van draagvlak op verschillende manieren en wordt er niet gewerkt met vertragende factoren zoals externe beoordelingscommissies, een aanvraag in meerdere stappen of het werken in tranches. De regels en voorwaarden zijn gericht op een zo groot mogelijke toegankelijkheid van het fonds.

Echter niet iedereen vindt het makkelijk om een aanvraag in te dienen. Utrechters die dat lastig vinden kunnen ondersteuning krijgen van de gemeente via het wijkbureau en van sociale partners zoals de Sociaal Makelaars en voor je Stadsie. Voor je Stadsie ondersteunt initiatiefnemers met adviesgesprekken, extra fondsenwerving en doorverwijzingen naar organisaties in Utrecht. Daarnaast ontwikkelden zij in opdracht van de gemeente: de Routekaart Utrechtse Bewonersinitiatieven. Organisaties die per jaar meer dan €300.000,- subsidie van de overheid ontvangen, zo ook de sociale partners DOCK en JoU, zijn uitgesloten voor het doen van een aanvraag. Utrechters worden gestimuleerd om vanuit hun eigen behoefte zelf een aanvraag in te dienen. Daarbij kunnen ze rekenen op de ondersteuning van de gemeente en sociale partners.

De meeste Utrechters hebben de voorkeur om hun aanvraag digitaal in te dienen. Door in te loggen met DigiD hoeven aanvragers allerlei persoonlijke gegevens niet meer in te vullen, dit versimpelt het aanvraagproces. Daarnaast gaat het werken met DigiD fraude tegen. Utrechters die minder digitaal vaardig zijn of liever niet inloggen met hun DigiD kunnen ook via het wijkbureau of met het papieren

aanvraagformulier een aanvraag doen. Organisaties kunnen alleen online een aanvraag indienen met eHerkenning. Voor kleine organisaties kan de eHerkenning een drempel zijn voor het doen van een aanvraag, vanwege de kosten en het lastige aanvraagproces.

De gemeente Utrecht werkt vanuit de gedachte van ongelijk investeren voor gelijke kansen, ook bij het Initiatievenfonds. Dit doen we door keuzes te maken waarbij de wijkbureaus meer aandacht geven aan initiatieven in kwetsbare buurten. Initiatiefnemers die vaker een aanvraag doen bij het Initiatievenfonds geven daarnaast aan zich in te spannen om een inclusieve groep te betrekken bij hun initiatief, zowel in de organisatie als gebruikers van het initiatief. Ze denken bijvoorbeeld actief na over de locatie waar ze hun evenement organiseren of zetten zich specifiek in voor kwetsbare Utrechters in hun buurt. Hierdoor vergroten de initiatiefnemers de toegankelijkheid.

Het Initiatievenfonds heeft één budget. Om dit slagvaardig te kunnen toekennen is het verdeeld over de verschillende wijken en een stedelijk deel. Iedere wijk en het stedelijk deel heeft de beschikking over een deel van het fonds afhankelijk van de grootte van de wijk. Omdat het Initiatievenfonds werkt vanuit initiatief van Utrechters zelf, is die verdeling niet statisch, maar flexibel. Op die manier kunnen we het Initiatievenfonds gebruiken waarvoor het is bedoeld, mensen van alle leeftijden aanmoedigen om zich vrijwillig in te zetten voor elkaar, de straat, buurt, wijk of stad.

Wat gaan we doen

Om de toegankelijkheid te borgen:

- blijft een aanvraag op papier mogelijk;
- kunnen kleine organisaties de kosten voor eHerkenning meenemen in de aanvraag;
- kunnen de gemeentelijke servicepunten helpen bij het gebruik van eHerkenning of DigiD;
- stimuleren we initiatiefnemers om te zorgen voor inclusie;
- geven de wijkbureaus extra aandacht aan initiatieven in kwetsbare buurten.

5. Stimuleren initiatief bij kinderen en jongeren

Utrecht is kinderrechtenstad. We luisteren naar ze, betrekken hen bij het vormgeven van beleid en bieden hen de kans initiatief te nemen. Kinderen en jongeren zijn de toekomst van Utrecht, hun ideeën en initiatieven zijn erg belangrijk. Het stimuleren en faciliteren van initiatief vanuit kinderen en jongeren heeft daarom onze prioriteit. In de zomer van 2020 is gestart met het Initiatievenfonds voor kinderen en jongeren, inclusief een telefoon- en whatsappnummer en campagne. Dat was succesvol, veel kinderen en jongeren vonden de gemeente via deze weg. Daarnaast gebruiken ook volwassenen het telefoonnummer, ook die worden geholpen met hun aanvraag.

We zien de kracht van initiatieven bij kinderen en jongeren. Tegelijkertijd zien we dat er meer nodig is om hen op het Initiatievenfonds te wijzen en waar nodig te begeleiden bij het doen van een aanvraag. Als gemeente hebben we hier extra aandacht voor, we starten met een nieuwe campagne die we mét jongeren gaan vormgeven en bieden jongeren waar nodig intensieve begeleiding door een vast contactpersoon bij het wijkbureau. Daarnaast zijn er veel organisaties die zich inzetten voor (en door) jongeren. Zo stimuleren en faciliteren studenten- en studieverenigingen, scholen, sportclubs, stichtingen en allerlei andere organisaties jongeren om hun ideeën te verwezenlijken. Ook de jongerenwerkers van Stichting JoU en sociaal makelaars DOCK jeugd pakken hierin hun rol. Die organisaties zijn een belangrijke schakel om initiatief bij jongeren te versterken. Als gemeente staan we met die organisaties in contact en informeren hen over de mogelijkheden van het Initiatievenfonds, zodat zij vanuit hun relatie en netwerk met jongeren, jongeren kunnen motiveren en ondersteunen bij initiatieven.

In Utrecht hebben we de ambitie om een stad te zijn waar ieder kind dichtbij huis kan spelen en bewegen. Daarom wordt vanuit de speelvisie gewerkt aan een dekkend netwerk van speelplekken voor verschillende leeftijden. Op 1 september is daarover de Raadsbrief Sporten spelen en bewegen in de openbare ruimte verstuurd. We toetsen bij een aanvraag of deze strijdig is met beleid en wetgeving. In het geval van speelplekken mag een aanvraag dus niet strijdig zijn met de speelvisie. Kinderen en jongeren komen echter vaak met nieuwe ideeën en weten daarnaast goed welke behoefte er in de wijk is voor een speelpek. We moedigen die initiatieven aan en staan daar voor open.

Zoals bij alle initiatieven voor aanpassingen in de openbare ruimte moet er rekening worden gehouden met het beheer. Bij sport- en speelplekken gaat dit om grotere bedragen dan bij kleinere aanpassingen in de openbare ruimte zoals een prullenbak of bankje. De financiering voor langdurig beheer en onderhoud van een initiatief moet aan de voorkant geregeld zijn.

Wat gaan we doen

- We starten een nieuwe campagne om het telefoon- en whatsappnummer onder de aandacht te brengen.
- We maken de plannen voor deze campagne in het najaar van 2023 samen met jongeren en nemen adviezen van jongerenpanel Young Minds mee.
- We bieden waar nodig intensieve begeleiding door een vast contactpersoon van de gemeente.
- We zetten in op het netwerk van jongerenorganisaties in de stad. Dit doen we door aansprekende informatie over het Initiatievenfonds te delen met organisaties in de stad en hen aan te sporen initiatief bij hun doelgroep te stimuleren.

6. Promoten buurtbudgetten

We hebben toegezegd bij het kijken naar de regels en voorwaarden voor een bijdrage uit het Initiatievenfonds ook te kijken naar de mogelijkheid om een Bewonersfonds in te stellen. Een Bewonersfonds is een vorm van een buurtbudget, een bedrag dat bestemd is voor een specifieke buurt waarvan de bewoners uit die buurt zelf bepalen waar het geld aan wordt besteed. Het is een instrument om de betrokkenheid, zeggenschap en eigenaarschap van Utrechters te versterken. Inwoners die dat willen kunnen binnen het Initiatievenfonds een budget aanvragen tot €35.000,- om een fonds te vormen waarmee zij als bewoners initiatieven kunnen nemen en ondersteunen in hun buurt of wijk. In de raadsbrief Voortgang Buurtagenda's Kanaleneiland, Noordwest en Leidsche Rijn van 22 juni 2023 zijn de verschillende vormen die er zijn beschreven.

In Utrecht is in verschillende wijken ervaring opgedaan met buurtbudgetten, zoals in Noordwest en Lunetten. Op dit moment werken we met een buurtbudget in Rivierenwijk en Dichterswijk (Buurtfonds) en in Oost (Groen Oost). In Kanaleneiland gaan het Wijkplatform en de Wijkcoöperatie de mogelijkheden verkennen en in Zuilen-Oost en Ondiep heeft het wijkplatform interesse in een buurtbudget. Die kansen passen binnen de huidige kaders van het Initiatievenfonds.

Zowel uit de gesprekken op straat, als uit de gesprekken met professionals in de wijk en de wijkadviseurs blijkt dat weinig Utrechters behoefte hebben aan het beheren van een fonds. Veel Utrechters vinden het beheren en verdelen van gemeenschapsgeld primair een taak van de overheid. Daarnaast vinden Utrechters het prima dat ermee wordt geëxperimenteerd, maar zien ze geen rol voor zichzelf om daarin te participeren of aan te jagen. Tegelijkertijd zien we dat er een groep

Utrechters is die daar wel behoefte aan heeft en buurtbudgetten kunnen zorgen voor het vergroten van zeggenschap en eigenaarschap in de buurt. Deze groep willen we stimuleren en faciliteren om gebruik te maken van de mogelijkheid die het Initiatievenfonds hiervoor biedt: een buurtbudget tot €35.000,-. Er zijn ook Utrechters met grotere ambities dan wat binnen het Initiatievenfonds mogelijk is, met grotere budgetten of het overnemen van taken binnen het sociaal domein. Hoewel de herijking van het Initiatievenfonds geen aanleiding geeft om de regels van het Initiatievenfonds te verruimen, passen deze ambities wel bij het vergroten van zeggenschap en eigenaarschap in het kader van Samen stad maken. Deze ambities worden daarom vanuit Samen stad maken verder verkend.

Om de kans op succes van een buurtbudget te vergroten worden lessen en succesfactoren gebundeld en als handreiking gegeven aan Utrechters met interesse in een buurtbudget. Zo weten Utrechters waar ze 'ja' tegen zeggen. Een van die lessen is bijvoorbeeld dat er voor het goed opstarten van een buurtbudget een organisatie moet zijn die het buurtbudget kan en wil dragen en dat buurtbewoners elkaar moeten vertrouwen en zeggenschap moeten gunnen. En hoewel de boordeling van aanvragen door een bewonersgroep het proces kan versnellen, kan het ook juist vertragend werken of voor verdeeldheid zorgen. We zien daarnaast bij buurtbudgetten dat het waardevol is dat wijkadviseurs betrokken zijn als sparringpartner.

Wat gaan we doen

- Er wordt een handreiking opgesteld met lessen en succesfactoren;
- De mogelijkheden voor een buurtbudget worden beter onder de aandacht gebracht bij betrokken Utrechters, met overzichtelijke informatie van wat een buurtbudget is;
- Wijkadviseurs en sociaal makelaars stimuleren Utrechters en organisaties die geïnteresseerd zijn in een buurtbudget een aanvraag te doen bij het Initiatievenfonds;
- Grotere wensen voor een buurtbudget worden verder verkend in het kader van Samen stad maken.

7. Houvast voor draagvlak

Een van de voorwaarden voor een bijdrage uit het Initiatievenfonds is het hebben van draagvlak voor het initiatief. Een initiatief kan alleen een collectief belang dienen, niet een individueel belang. Met het Initiatievenfonds willen we de sociale cohesie versterken, niet verslechten. De gesprekken die voor de herijking zijn gevoerd bevestigen dat het hebben van draagvlak enorm belangrijk is.

Sommige initiatiefnemers ervaren het ophalen van draagvlak als een drempel. Ze zien het als gedoe en het kan lastige gesprekken opleveren. Tegelijkertijd geven initiatiefnemers aan dat zij het ophalen van draagvlak achteraf enorm belangrijk hebben ervaren voor het succes van hun initiatief. Utrechters vinden draagvlak een voorwaarde voor een bijdrage uit het Initiatievenfonds. Draagvlak aantonen kan op verschillende manieren, een handtekeningenlijst is daar één van. De initiatiefnemer is in principe aan zet om draagvlak op te halen, maar de gemeente kan hierbij ondersteunen. Door als initiatiefnemer zelf draagvlak op te halen kun je in gesprek met Utrechters die twijfelen of tegen zijn en kun je werken aan een gedragen plan. Het belang van het gedegen ophalen van draagvlak speelt vooral bij initiatieven voor aanpassingen in de openbare ruimte.

Bewoners die mogelijk bezwaar/tegenwerpingen hebben worden door het ophalen van draagvlak actief geïnformeerd. Daardoor kunnen de mogelijke bezwaren meegewogen worden bij het uiteindelijke besluit. Omdat elk initiatief anders is, zijn er geen vaste regels voor de manier van het meten van draagvlak en de beoordeling daarvan. Hierdoor is het met elkaar zoeken naar een juiste

afweging. Om richting te geven aan een goede draagvlakmeting en het maken van een juiste afweging werken we aan handvatten die hulp bieden aan initiatiefnemers en beoordelaars.

Daar waar draagvlak wringt bij het realiseren van de ambities van de stad werken we aan een methode voor draagvlakmeting. Het hebben van draagvlak blijft een vereiste voor het verlenen van een subsidie, maar dit betekent niet dat er sprake kan zijn van vetorecht. Bij bezwaren wordt gekeken naar hoe zwaarwegend de verschillende belangen zijn, ook in relatie tot de stedelijke ambities. Een eerste stap is het ontwikkelen van een methode voor draagvlakmeting voor het omzetten van parkeerplaatsen naar groen.

Wat gaan we doen

- We stellen handvatten op voor het aantonen van draagvlak. Daarin wordt beschreven welke acties inwoners en gemeente kunnen nemen om draagvlak aan te tonen bij aanpassingen in de openbare ruimte en bij sociale- en buurtinitiatieven. Een eerste handvat wordt opgesteld voor initiatieven voor het vergoenen van parkeerplekken.